

BOSHLANG'ICH TA'LIM JARAYONIGA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYA ELEMENTLARINI QO'LLASH MUAMMOSI

Murtazayeva Shahlo Sanoqulovna
Murtazayeva Sayyora Sanoqulovna

Navoiy viloyati, Xatirchi tumani
34- umumiy o'rta ta'lim maktabi
Boshlang'ich sinf o'qituvchilari

Annotatsiya: *Ushbu maqola bugungi kunda ta'lim sohasidagi eng muhim masaala hisoblangan zamonaviy pedagogik texnologiyalar mavzusida bo'lib, maqola barcha ta'lim muassasasi boshlang'ich ta'lim o'qituvchilari uchun mo'ljallangan.*

Kalit so'zlar: *zamonaviy ta'lim, ta'lim-tarbiya, , pedagogik texnologiya.*

Respublikamizda amalga oshirilayotgan islohotlarga muvofiq, ta'lim-tarbiyaviy jarayonda jamiyat va atrof-muhit o'rtasidagi aloqalarni uyg'unlashtirish, atrof-muhitga ijodiy munosabatni o'rnatish va shakllantirish muammolari muhim ahamiyat kasb etadi.

Yosh avlodga ta'lim-tarbiya berish, kasbga o'rgatish, ularni aqliy va ma'naviy tomondan kamol toptirish asosiy vazifalardan biridir. "Ta'lim to'g'risida" gi qonun va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" talablaridan kelib chiqqan holda ta'limning mazmuni va vositalarini yangidan ishlab chiqishni hayotning o'zi talab qilmoqda. Bu omil ta'lim jarayonini tarkibiy qismlarini yangicha tartibda namoyon bo'lishini talab etadi. Ana shu tashkiliy-pedagogik jarayonda ta'lim qonuniyatlari va tamoyillariga mos holda yangi tamoyillarga amal qilish, ta'lim metodlarining paydo bo'lishi, ta'lim vositalarining takomillashuvi, ayniqsa ta'limni tashkil etishda o'qituvchi mahoratining noan'anaviy shakllari keng ko'lamda joriy etilishi kuzatilmoqda.

Ushbu o'zgarishlarning ma'lum qismi mavjud didaktik yondashuvlarning tarkibi sifatida chiqqan bo'lsa, yana bir qismi dunyodagi ta'lim tizimi rivojlangan mamlakatlar olimlarining pedagogik tajribalariga suyangan holda paydo bo'ladi. Ilgor pedagogik texnologiyalarning mamlakatimiz talim sohasiga kirib kelishi alohida e'tibor qaratadigan yo'nalishlardan biri ekanligini qayd etish zarur.

Ta'lim tizimini qayta qurish hozirgi zamon bosqichida rivojlangan davlatlar darajasida O'zbekistonning ilg'or ilmiy texnik, iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy jihatdan rivoj topishini ta'minlashga loyiq yuksak ma'naviy-madaniy va axloqiy sifatlarga ega chuqur bilimli, iqtidorli, talabchan va tashkilotchi, raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashni talab etadi. Shu bois respublikamizda ta'lim tizimida qator islohotlar olib borilmoqda.

Ta'lim tizimiga yangi pedagogik texnologiyalar kirib kelmoqda. Endilikda ta'lim jarayonida o'quvchilarni zeriktirib qo'ymaydigan, fikrlashga, mustaqil ishlashga yo'naltirgan har xil metodlardan va o'qitish vositalaridan samarali foydalanish

muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, ta'limda tahsil oluvchilarga ma'lum bilimlar tizimini yetkazish, ularni faqat eslab qolishning o'zi bugungi kunda yetarli bo'lmay qoldi.

Ta'limda bilimga qiziqtirish, mustaqil bilim olish ishtiyoqini shakllantirish, ishonch hosil qilishga odatlantirish, hozirgi kunning va kelajakning talabidir.

O'quvchi mustaqil bilim olish ko'nikmasiga ega bo'lsa, mustaqil o'qishga intilsa, u rivojlanadi. Yangi pedagogik texnologiyalar asosida ta'lim tizimini mustahkamlash borasida muayyan tajribalar to'plangan bo'lsada, bu borada ijtimoiy yechimga ega bo'lgan kamchilik va muammolar mavjudligi aniqlandi.

Zamonaviy ta'limni tashkil etishda nafaqat yangi pedagogik texnologiyalar, axborot texnologiyalari, adabiyotlar, ommaviy axborot vositalari xizmatlari, teatr, kino va h.k.lardan foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Zamonaviy pedagogik texnologiyada kutilgan natijaga erishish uchun faqat o'qituvchi emas, o'quvchilarning shaxsiy ehtiyojlari, talablari va xislatlariga asoslangan holda, ko'zda tutilgan maqsad amalga oshirishi va natijali bo'lishini rejalashni o'qituvchi o'z oldiga vazifa qilib qo'yadi. Respublikamizning ko'zga ko'ringan bir necha pedagog olimlari zamonaviy pedagogik texnologiyalar ustida ilmiy izlanishlar olib borishmoqda. Bu borada yaxshi samaralar qo'lga kiritilmoqda.

Boshlang'ich ta'lim jarayoniga zamonaviy pedagogik texnologiya elementlarini qo'llash muammosini nazariy va metodik jihatdan tahlil etib, quyidagi xulosalarni keltirish mumkin:

1. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar o'z mazmun va mohiyatiga ko'ra qanday qilib, qaysi usullar bilan kafolatlangan natijaga erishish mumkin degan savolga javob beradi.

2. Har bir fan o'qituvchisi zamon talablaridan kelib chiqqan holda pedagogik texnologiyalarning mazmun va mohiyati uning o'ziga xos xususiyatlarini o'rgangan holda o'z pedagogik mahoratini oshirishi lozim.

3. Zamonaviy pedagogik texnologiyaga ko'ra o'qituvchi har bir dars uchun o'z pedagogik maqsadlarini aniq belgilab olish o'quvchilarning identiv o'quv vazifalarini to'g'ri qo'yishi, dars jarayonini diolog shaklida tashkil etishi lozim.

4. O'qituvchi zamonaviy pedagogik texnologiya asosida dars uchun reja tuzayotganda o'quvchilarning yoshi, individual psixologik xususiyatlarini hisobga olish, o'quv predmetining xususiyatlaridan kelib chiqishi zarur.

5. Zamonaviy pedagogik texnologiyaning boshlang'ich sinf darslarida qo'llanilishi o'quvchilarning ijobiy qobiliyatini yanada rivojlantirishga imkon yaratadi.

Buning uchun o'qituvchi o'quvchilarning aqliy qobiliyatlarini hisobga olgan holda reproduktiv va produktiv xarakterdagi nazorat topshiriqlarini ishlab chiqadi.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonini tubdan isloh etilayotganini, o'quvchilarning bilish subyektiga aylanayotganini taqozo etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Tal'at G'afforova Boshlang'ich ta'limda zamonaviy pedagogik texnologiyalar Toshkent-2011.
2. Ta'lim-tarbiya texnologiyalari va jahon tajribasi o'quv-uslubiy majmua Namangan-2019
3. www.arxiv.uz

BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING AXBOROT KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH

O'ktamova Gullola Uyg'un qizi

Navoiy viloyati Zarafshon shahri

1 - XTCHO'IDU maktabi

Boshlang'ich sinf o'qituvchisi

Annotatsiya: *Maqolada boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy kompetentlilik sifatlariga ega bo'lishi, o'z ustida izchil ishlash va o'quv axborotlarni o'quvchilarga qiziqarli tarzda yetkazib berish haqida fikr yuritilgan.*

Kalit so'zlari: *boshlang'ich ta'lim, kompetentlilik, axborot-kommunikatsiya,*

Bugungi kun ta'lim va tarbiya jarayoni o'sib kelayotgan yosh avlodni jamiyat talablarini o'zida aks ettiruvchi ijtimoiy buyurtma asosida hayotga tayyorlashdan iborat. Ta'lim va tarbiya jarayonida yoshlar ajdodlar tomonidan to'plangan bilim, odob, urf-odat, madaniyat va mehnat ko'nikmalarini o'zlashtirishi, hayotiy tajriba asosida jamiyatda o'zining munosib o'rnini egallashi, salohiyati va dunyoqarashining shakllanishida pedagog shaxsi, uning kasbiy mahorati muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, yoshlarda davr talabidan kelib chiquvchi yangi masala va muammolarni yechish uchun zarur bo'ladigan sifatlarni shakllantirish pedagogik faoliyat sohasining ustuvor vazifasi hisoblanadi. Buning uchun avvalo pedagogning o'zida yangicha bilim berish, o'zgarib boruvchi mehnat va hayot sharoitlariga muvofiq ijodiy faoliyat bilan shug'ullana olish ko'nikmalari tarkib topgan bo'lishi lozim.

Boshlang'ich ta'limda sog'lom va barkamol avlodni tarbiyalash, yoshlarning o'z ijodiy va intellektual salohiyatini ro'yobga chiqarish, ta'lim jarayoniga zamonaviy axborot kommunikatsiya va pedagogik texnologiyalarni, elektron darsliklar, multimedia vositalarini keng joriy etish orqali o'qitish sifatini tubdan yaxshilash va yanada rivojlantirish ko'zda tutilganligi dolzarb vazifalarimizdan biridir. Shuning uchun ham boshlang'ich ta'limning asosiy maqsadiga erishish, ya'ni bolada o'qishga ijobiy munosabatni shakllantirish, o'qish savodxonligini tarkib toptirish, bolalarni turli ma'lumotlar bilan ishlashga o'rgatish, asosiy matematik amallarni puxta bilishlariga va kundalik hayotda qo'llay olishlariga erishish, ularda mantiqiy va ijodiy fikrlashni shakllantirish, ularni yozma va og'zaki muloqot me'yorlarini egallashga hamda o'z-o'zini boshqarish va tuta bilishga o'rgatish uchun boshlang'ich sinflarda sifatli ta'limiy faoliyatni tashkil etishga alohida e'tibor qaratish lozim.

Boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy salohiyati va ma'lumot darajasi, bolalar psixologiyasi, hozirgi zamon boshlang'ich ta'lim metodikasini bilishi boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida zarur ko'nikmalarni shakllantirish, sifat-samaradorligini yangi